



Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. II. Præcipuæ objectiones solvuntur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

est persona honorans; quâ de causâ honorari à Rege, magis æstimatur quàm honorari ab equite; & magis ab hoc, quàm à plebeio, quia honor est in honorante: Ergo tantò major est valor satisfactoris, quanto major est dignitas personæ satisfaciens.

54. Hinc rationi, quæ præcipua & fundamentalis est, respondent primò Scoti Discipuli, satisfactorium non crescere arithmetice, ad incrementum dignitatis personæ satisfaciens (hoc est æqualem dignitatem cum illa participando) sed geometricè tantùm, & secundùm proportionem; id est taliter quòd si persona satisfaciens superior sit, illius etiam satisfactorio, satisfactorium personæ inferioris excedat; subindeque ex hoc quòd persona Christi satisfaciens, sit infinita dignitatis, non sequi illius satisfactorium esse infiniti valoris, sed solum omnes personæ creatæ satisfactories excedere.

55. Sed contra: Si satisfactorio non crescit arithmetice, sed tantùm geometricè, ad incrementum dignitatis personæ satisfaciens, poterit adeò crescere satisfactorio puræ creaturæ, ut in valore & dignitate Christi satisfactorium adæquet: Sed hoc dici nequit, ut fatentur Adversarij: Ergo nec illud. Sequela Majoris probatur, argumento ad hominem, desumpto ex principiis Adversariorum, qui docent quòd offensâ non crescit arithmetice, ad incrementum personæ offensæ, sed solum geometricè; ex quo inferunt, offensam contra Deum commissam, tantæ gravitatis non esse, ut pro illa à pura creatura condigna satisfactorio exhiberi non possit. Probatur, inquam, sequela argumento desumpto ex illo Adversariorum principio: Si enim distantia personæ divinæ offensæ, à persona creatæ satisfaciens, non obstat quominus satisfactorio adæquare possit offensam, quia persona cui irrogatur non dat illi infinitatē: etiam distantia personæ Christi satisfaciens à persona satisfaciens creatæ, impedire non poterit, quin satisfactorio creaturæ adæquare valeat Christi satisfactorium, quandoquidem persona infinita satisfaciens, juxta Adversarios, non dat satisfactorio suæ valore infinitum.

56. Respondent secundò Scotistæ, quòd sicut licet objectum infinitum, quantum est de se, possit communicare actui infinitam perfectionem; si tamen principium elicitive actus finitum sit, limitat influxum objecti, ne actui suam infinitatem communique: ita licet persona Christi satisfaciens, possit quantum est de se dare infinitatem actui satisfactorio, quia tamen operatur medio principio quo limitato, nempe naturâ humanâ, impeditur ab illa, ne actibus suis satisfactoriis infinitum valorem communique.

Sed contra primò: Plus ad satisfactoris dignitatem confert persona satisfaciens, quàm objectum; unde obsequium à Rege exhibitum, regium censetur, non autem obsequium Regi exhibitum ab alio; & operationes Christi, *Theandricæ* & *Dei-viriles* appellantur, cum tamen operationes quæ Deum ut objectum respiciunt, tali denominatione non gaudeant: Ergo ex objecto, ad personam satisfaciens efficac argumentum desumi nequit.

Secundò, Et si principium quo eliciat entitatem actuum, dignitatem tamen, seu valorem morale, à persona desumptum non causat: Ergo licet limitatio principij quo elicientis, limitet actus Christi Domini, quantum ad perfectionem physicam illorum, non tamen quantum ad dignita-

tem & valorem morale, qui ipsis competit ex dignitate personæ: Unde ex eo quòd persona Christi non influit in suas operationes immediate, sed medio principio quo finito & limitato, nimirum humanitate assumptâ, non rectè colligitur, quòd illis infinitum valorem communicare nequeat.

Ad majorem hujus assertionis intelligentiam, & plurium argumentorum solutionem, diligenter observandum est, quòd sicut in Rege aliquæ sunt actiones, quæ non sunt reflexivæ supra suppositum Regis à quo eliciuntur, & quæ proinde, cæteris paribus, non sunt majoris dignitatis in Rege, quàm in rustico, ut comedere, dormire, deambulare &c. Aliæ verò, quæ redundant in ipsam personam Regis, à qua proinde maximum trahunt valorem & dignitatem, ut genuflexio, petitio veniæ, & aliæ similes actiones, quibus ipsa persona Regis subjicitur, & humiliatur. Ita similiter in Christo duo erant genera actionum; aliæ enim erant, quæ supra suppositum Verbi Divini non reflectebantur, ut deambulatio, comestio &c. Aliæ verò, quæ in personam ipsius redundabant, & supra divinum suppositum reflectebantur; quales erant actus obedientiæ, humilitatis, religionis, gratitudinis, satisfactoris, & aliæ similes; quibus ipsum divinum Christi suppositum, in natura assumpta sese Deo subiciebat, quæ operationes vocari solent à Theologis, cum Dionysio lib. 2. de divin. nomin. *Theandricæ*, seu *Dei-viriles*, vel cum Damasceno, *Deificæ*; sicut actiones quæ procedunt ex imperio & dictamine rationis, à Theologis, *humana* appellantur. Actiones ergo primi generis in Christo non erant infinitæ dignitatis, quia cum non essent reflexivæ supra suppositum Verbi Divini, ab eo non poterant trahere infinitum valorem; bene tamen operationes secundi generis, quia tales actiones reflexivæ supra divinum Christi suppositum, non constabant ex solis Christi operationibus præcisè sumptis, sed ex operationibus & persona Christi, ut moraliter informant tales actiones, & cum ipsis unam integram satisfactoriem constituentem; ac proinde tantæ erant dignitatis & æstimabilitatis, quantæ erat ipsum suppositum Christi, quòd cum esset infinitæ dignitatis, & perfectionis, communicabat hujusmodi actionibus infinitum valorem. Ex quo facillè intelliges, quid sit infinitas, seu infinitus valor satisfactoriorum Christi, non est enim aliud quàm relatio quædam transcendentalis, quam dicunt actiones Christi *Theandricæ* & satisfactoriæ, ad infinitam Christi personam, ut ad principium quòd per eas humiliat & Deo submissum.

§. II.

Præcipua objectiones solvuntur.

Obijciens primò: In merito Christi Domini non est vis meritoria in infinitum syncategorematicè: Ergo ex isto capite non rectè probatur infinitas ejus simpliciter, subindeque nec infinitas satisfactoris Christi, cum eadem sit ratio de satisfactorio Christi, ac de ejus merito. Utraque Consequentia patet, Antecedens probatur. Vis meritoria syncategorematicè infinita ea est, quæ quocunque præmio dato non exauritur, sed ulterius præmiabilis manet: At vis meritoria Christi, talis non est: Ergo non est infinita syncategorematicè. Minor probatur: si Pater carnem assumeret intuitu alicujus operis Christi, vis meritoria talis operis exhausta maneret; tunc

enim meritum exhauritur, quando ei correspondet premium æqualis valoris: in carnatio autem Patris, æqualis æstimationis est cum quocumque opere Christi, & consequenter adæquat valorem meritum illius: Ergo valor meritorius operationum Christi, talis conditionis non est, ut quovis premio dato, inexhaustus subsistat, & ultiori premio dignus sit.

59. Respondeo primò: De ratione meriti infiniti non esse quod per infinitum premium exauriri non possit, sed solum quod nullo finito premio exauriatur: cum autem Incarnatio Patris premium sit infinitum, non obstat infinitati meritum Christi, quod per tale premium adæquatur, & veluti exhauriatur.

Respondeo secundò, in tali casu non fore exhauriendam merita Christi extensive, sed intensivè solum, quia licet haberent premium sibi adæquatum secundo modo, non tamen primo modo. Nec obstat premium illud fore infinitum simpliciter, nam hoc solum probat non posse opus Christi illo remuneratum, extendi ad aliud non contentum quoad æquivalentiam in ipso; non verò quod non extenderetur ad alia, in illo eminenter contenta, qualia sunt omnia premia creata, quæ in Incarnatione æquivalenter continentur.

60. Objicies secundò: Dignitas satisfactionis, aut valor meritorius, non crescit arithmetice ad incrementum dignitatis personæ satisfaciens aut merentis: Ergo ex infinita dignitate personæ, non redditur satisfactio simpliciter infinita. Consequentia patet, Antecedens probatur. Si valor meritorius cresceret arithmetice, ad incrementum dignitatis personæ, sequeretur quod quò justus intensiori gratiâ gauderet, eò magis mereretur, cæteris paribus: Consequens est falsum, alias si darentur duo homines iusti, quorum unus haberet gratiam ut octo, & alter ut quatuor, & uterque actum charitatis intensum ut quatuor eliceret, actus primi esset meritorius ut octo, secundi verò solum ut quatuor, quod videtur falsum, & contra illud Scripturæ, *Reddet unicuique juxta opera sua.*

61. Respondeo negando Antecedens, ad cujus probationem, nego sequelam: cum enim gratia sit habitus, subditur nostræ voluntati quoad usum, & solum dignificat, juxta influxum quem præstat: unde sicut nullatenus dignificat, si nullatenus influat, ut contingit quando homo iustus non utitur gratiæ influxu, sed in actum merè naturalem prorumpit; ita cum influat, non dignificat nisi juxta quantitatem influxus; ac proinde, si quamvis gratia sit intensio ut octo, non influat nisi ut quatuor, solum præstat dignitatem ut quatuor, alià intentione materialiter solum & concomitanter se habente: persona autem Verbi non subditur usui libero voluntatis, cum substantialis sit, & non possit voluntas sine personæ concursu operari, ideoque dignificat secundum totum quod potest, & per consequens infinitè.

62. Objicies tertio: Christus non satisfecit Deo pro peccatis hominum, in quantum Deus, sed in quantum homo; quia satisfaciens, quæ tale, est inferior illo cui fit satisfactio: Sed Christus, in quantum homo, non potuit suis operationibus satisfactoriis communicare valorem infinitum: Ergo satisfactio Christi non potuit esse valoris infiniti simpliciter.

63. Respondeo quod si ly *in quantum* reduplicet supra principium quo & formale satisfactionis, Christus satisfecit in quantum homo: si verò re-

Tom. IV.

A duplicet supra principium quod, dico ipsum satisfecisse ut Deum, subindeque potuisse communicare valorem infinitum simpliciter suis operibus satisfactoriis, cum valor satisfactionis præcipue à principio quod desumatur.

Dices primò: Conflatum ex duobus, quorum 64. unum est finitum, etsi alterum infinitum sit, non est infinitum simpliciter, sed solum secundum quid, ut constat in corpore, cujus longitudo esset infinita, profunditas verò sive latitudo finita; illud enim non esset infinitum simpliciter in genere quantitatis, quia coalesceret ex aliqua parte finita: At satisfactio Christi constat ex valore sumpto à gratia habituali, ex objecto, & aliis circumstantiis, qui limitatus est & finitus: Ergo licet valor à persona Verbi sumptus, infinitus sit, non est infinitus simpliciter.

Respondeo distinguendo Majorem: Si pars infinita eminenter contineat partes finitas, nego Majorem. Si non contineat illas eminenter, transeat Major; & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam, quia valor personalis eminenter continet alios valores, qui in satisfactione Christi sumuntur ex aliis capitibus. Unde sicut hoc complexum, *Deus homo*, est infinitum simpliciter, etsi humanitas finita sit, quia Deus ex quo hoc conflatum componitur, eminenter continet illam. Ita satisfactio Christi est simpliciter infinita in ratione valoris satisfactorij, quia valor personalis eminenter continet valorem ex aliis principiis sumptum. Et ratio est manifesta, quia si una ex partibus est simpliciter infinita, non potest ex consortio partis finitæ, suam infinitatem amittere.

Dices secundò: Persona Verbi non tribuebat 66. valorem Christi operibus, nisi ut unita humanitati: Sed ut unita humanitati, non poterat illis tribuere valorem nisi finitum, quia non infinitè, sed finito modo, erat ipsi humanitati unita; unio enim cum sit creata, necessariò est finita: Ergo etsi persona Verbi infinita sit, non tamen propterea tribuebat Christi operibus valorem infinitum simpliciter. Potestque hoc explicari exemplo visionis beatificæ: licet enim essentia divina in ratione speciei intelligibilis, sit infinita; subindeque intellectui divino, cui infinito modo, & per identitatem est unita, sit ratio cognoscendi omnia, & comprehendendi divinam omnipotentiam; quia tamen finito modo, & juxta mensuram luminis gloriæ, intellectui beato conjungitur, illum non determinat, nec reddit potentem ad eliciendam visionem infinitam, & comprehendendam divinam omnipotentiam.

Respondeo quod licet persona divina non causet 67. valorem in Christi operibus, nisi ut unita naturæ humanæ, & talis unio sit finita, non tamen propterea sequitur quod ipse valor finitus sit: Tū quia talis unio, solum se habet ut conditio sine qua divinum suppositum non tribueret valorem Christi operibus: conditio verò impedire non valet infinitatem formæ moralis. Tum etiam, quia unio humanitatis ad Verbum, esto finita sit, non impedit quin humanitas infinitè sanctificetur, & dignificetur ab illo. Addo quod, unio ipsa dignificatur à supposito Verbi Divini: unde licet sit finita in genere entis & physice, moraliter tamen est infinita. Ad illud verò quod subditur de essentia divina in ratione speciei intelligibilis, respondetur negando paritatem: quia lumen gloriæ, juxta cujus mensuram unitur intellectui creato divina essentia, non est sola conditio ad videndum,

H h h iij

sed ratio agendi, unde exemplum illud non est ad rem.

68. Dices tertio: Eodem modo se habet suppositum in ordine ad operationem quam elicit, sicut obiectum respectu actionis quam terminat: Sed ex eo quod aliqua actio versetur circa obiectum infinitum, non est infiniti valoris & dignitatis, ut patet in visione beata, & in actu charitatis: Ergo pariter ex eo quod aliqua operatio procedat à persona infinita, non continet dignitatem & valorem infinitum simpliciter. Minor est certa, Major vero probatur ex paritate rationis: nam sicut obiectum censetur extrinsecum actioni quam terminat, ita suppositum operationi quam elicit.

69. Respondeo negando Majorem, nam qualibet operatio magis unitur supposito à quo elicitur, quam obiecto quod attingit; hoc enim omnino extrinsecum est, neque ullo modo intimè coniungitur cum ipsa operatione: At verò persona intimam quandam habet cum operatione satisfactoria unionem, quia suppositum exhibens aliquam actionem in compensationem offensæ, non se habet solum per modum causæ efficientis, respectu talis operationis moraliter consideratæ, sed etiam habet rationem causæ formalis, moraliter informantis talem operationem, & cum ea tanquam cum comparte componentis unam integram satisfactionem, compositione morali; sicut ex rebus & verbis in sacramentis, tanquam ex materia & forma, unionem quadam morali, fit totum quoddam morale. Unde quamvis suppositum se habeat merè extrinsecè respectu operationis in esse physico consideratæ, nec intimam habeat cum ea unionem & colligationem; secùs tamen respectu operationis consideratæ moraliter, & in ratione satisfactoriæ. Per quod patet ad probationem Majoris.

70. Ex hoc etiam intelliges, operationes Christi non habuisse valorem infinitum simpliciter, ex eo quod per illas Christus ipse offerebatur, sed ratione traditæ, quia nempe persona Verbi erat illarum causa efficiens, & subiectum recipiens. Patet hoc corollarium: Primò quia si Christus non seipsum offerret in redemptionem pro peccatis hominum, sed aliquid purè creatum, operationes ejus essent infiniti valoris: Ergo infinitas valoris in ejus operationibus, non sumitur ex re oblata, sed ex persona offerente. Secundò, si ex re infinita oblata, infinitas valoris operibus Christi competere, sequeretur actus quibus B. Virgo Christum obtulit in templo, fuisse infiniti valoris, quod non est dicendum; aliàs fuissent satisfactio sufficiens pro peccatis generis humani. Tertiò, Christus ut res oblata est oblationis obiectum: At obiectum, quamvis sit infinitum, non dat actui quem specificat infinitam dignitatem, ut constat ex dictis: Ergo Christus ut materia oblata non confert suis operibus dignitatem infinitam, quamvis ex hoc capite major eis dignitas conveniat, quam si res oblata esset aliquid purè creatum.

§. III.

Solvuntur argumenta ab inconvenientibus.

71. Arguunt ultimò Scoti Discipuli ex pluribus absurdis & inconvenientibus quæ videntur sequi ex nostra sententia. Si enim satisfactio Christi sit simpliciter infinita, sequitur primò quod Christus Dominus per unicam actionem satisfecit sufficienter pro peccatis totius generis humani, & quod per primum actum in Incarnationis

sua momento exhibitum nos redemit, quod est contra Sacram Scripturam, quæ redemptionem hominum passioni & morti Christi attribuit, unde ceteræ actiones Christi videntur superflue.

Secundò sequitur, non esse majorem valorem in una actione Christi, quam in altera, imò nec in omnibus simul, quam in qualibet seorsim: hoc autem videtur absurdum, actus enim charitatis v. g. à Christo elicitus, majorem continebat valorem, quam actus temperantiæ, vel humilitatis. Sequela probatur: nam inter illa quæ secundum aliquam rationem infinita sunt, non potest dari majus aut minus, v. g. si daretur duplex linea secundum longitudinem infinita, una non posset esse longior altera, ut docent Philosophi in 3. Phisicorum.

Tertiò sequitur, non dari aliam satisfactionem quam Christi, atque adeò nos non debere satisfacere pro peccatis nostris, quod est hæresis Lutheri & Calvini, damnata in Tridentino sess. 14. can. 4. Sequela probatur: Infinitum in aliquo genere non potest esse nisi unum, ut dicitur in 3. phisic. cum includat omnem perfectionem illius generis: Ergo si satisfactio Christi sit infinita, non poterit dari altera.

Quartò, si satisfactio Christi fuisset valoris simpliciter infiniti, plus exactum fuisset à Christo, quam esset debitum per peccatum, quod videtur repugnare divinæ justitiæ. Sequela probatur: In probabili sententia, peccatum in ratione offensæ continet malitiam extrinsecè tantum & secundum quid infinitam: Ergo si Deus exegit à Christo satisfactioem simpliciter infinitam, plus ab illo exactum fuit, quam esset debitum per peccatum.

Denique sequitur operationes satisfactorias & meritorias Christi, necessariò à Deo acceptari in ordine ad offensæ remissionem, & præmium quod promerentur: Consequens est falsum, quia si omne pactum secludamus, potuisset Deus illas irremuneratas relinquere: Ergo &c. Probatur sequela, si operationes Christi essent infiniti valoris, essent à Deo infinite acceptabiles: Sed opus infinite acceptabile, necessariò acceptatur, sicut obiectum infinite amabile, necessariò amatur à Deo: Ergo si Christi operationes, sunt valoris infiniti simpliciter, necessariò acceptantur à Deo ad præmium quod promerentur.

Respondetur negando ex nostra assertione sequi aliquod ex his inconvenientibus. Unde ad primum distinguo Majorem: si satisfactio Christi sit infinita, sequitur quod Christus sufficienter per unicam actum satisfecit: quoad quantitatem pretij, concedo: quoad quantitatem pretij, & simul quoad deputationem, nego.

Explicatur hæc distinctio: Duo requiruntur ad emendum aliquid, primum est quod pretium exhibitum sit æquale valori rei quæ emitur; aliàs non esset pura emptio, sed alius contractus, partim ex emptione, partim ex donatione constitutus. Secundum est deputatio illius pretij ad compensationem pro re empta: si enim quis æquale, vel etiam majus pretium daret venditori, nec designaret illud ad solutionem rei emptæ, sed ad aliquid aliud, tunc tale pretium, quantumcumque æquale & excedens, non satisfaceret pro re empta. Idem cum proportionem dicimus in proposito de Christi satisfactioe: licet enim, quantum est ex parte valoris, unica actio Christi esset sufficientissima ad redimendum genus humanum, & ad satisfaciendum pro omnibus peccatis; tamen ut